

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Question no 1 is Compulsory.
 2. Attempt any four questions from Q.2 to Q.8
 3. All questions carry equal marks.

Q.1. Explain the following concepts (any 5)

(20)

- a) Job Rotation
- b) Accountability
- c) Stress Interview
- d) Levels of Management
- e) Motion Study
- f) 360 degree Appraisal
- g) Neurocrat Leader
- h) Non-monetary Incentives

Q.2. a) Define Management. Explain the functions of management.

(10)

b) Explain Henry Fayol's principles of management.

(10)

Q.3. a) Explain the limitation of planning.

(10)

b) Discuss the decision making process.

(10)

Q.4. a) Differentiate between formal and informal organization.

(10)

b) What is Span of Control? Explain the factors influencing span of control.

(10)

Q.5. a) Define Human Resource Management. Explain its importance.

(10)

b) Describe the limitations of performance appraisal.

(10)

Q.6. a) Discuss the different styles of leadership.

(10)

b) Define Controlling. Briefly explain the various techniques of controlling.

(10)

Q.7. a) What is Communication? Explain the process of communication.

(10)

b) What is Change Management? Why do people resist change?

(10)

Q.8. Case study

A Mango Processing Unit was facing a problem of high labour turnover among the employees working in its Unit. This was the net result of many causes. They include unhealthy atmosphere in the Unit, low wage rate to employees and inadequate safety and welfare facilities. Besides there are large number of women workers who have more family responsibilities as well. Workers were unhappy about this situation and leave the job when another job is available. As a personnel manager, you are requested to study the issue and recommend appropriate remedial measures to reduce the labour turnover of these workers to the lowest level.

Questions:

- a) What is the main issue in this case? What are the reasons for this issue? (10)
- b) Suggest some measures to reduce labour turnover? (10)

Q.P. Code : 39869

[वेळ: तीन तास]

[गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. प्रश्न क्र. १ अनिवार्य आहे.
 २. प्रश्न क्र. २ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
 ३. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 ४. अर्थासाठी इंग्रजी भाषेतील प्रश्न आधाभूत मानावेत.

- प्र. १ खालील संज्ञांचे अर्थ स्पष्ट करा. (कोणतेही पाच) २०
- अ. कार्य परिभ्रमण
 ब. उत्तरदायित्व
 क. तणाव मुलाखत
 ड. व्यवस्थापन स्तर
 इ. गती अभ्यास
 फ. ३६०° मूल्यमापन
 ग. न्यूरोक्रॅट नेता
 ह. गैर-आर्थिक प्रोत्साहन
- प्र. २ अ. व्यवस्थापनाची परिभाषा द्या. व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा. १०
 ब. हेन्री फेयॉल यांचे व्यवस्थापन तत्त्व स्पष्ट करा. १०
- प्र. ३ अ. नियोजनातील अडथळे स्पष्ट करा. १०
 ब. निर्णय घेणे प्रक्रियेची चर्चा करा. १०
- प्र. ४ अ. औपचारिक आणि अनौपचारिक संघटनेतील फरक स्पष्ट करा. १०
 ब. नियंत्रण कक्षा म्हणजे काय? नियंत्रण कक्षावर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा. १०
- प्र. ५ अ. मनुष्यबळ व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
 ब. कामगिरी मूल्यमापनातील अडथळे वर्णन करा. १०
- प्र. ६ अ. नेतृत्वाच्या विविध शैलींची चर्चा करा. १०
 ब. नियंत्रणाची परिभाषा द्या. नियंत्रणाची विविध तंत्रे थोडक्यात स्पष्ट करा. १०
- प्र. ७ अ. संज्ञापन म्हणजे काय? संज्ञापन प्रक्रिया स्पष्ट करा. १०
 ब. बदल व्यवस्थापन म्हणजे काय? लोक बदलाला विरोध का करतात. १०

प्र.८ **व्यष्टी अध्ययन**

एका आंबा प्रक्रिया उद्योगाला त्याच्या कर्मचार्यांबाबत उच्चतम कामगार ये-जा याबाबत समस्या जाणावत आहे. हा अनेक कारणांचा एक परिणाम आहे. यात उद्योगातील चुकीचे वातावरण, कर्मचार्यांना कमी वेतन दर आणि अपुऱ्या सुरक्षाविषयक आणि कल्याणकारी उपाययोजना या कारणांचा समावेश आहे. तसेच उद्योगात मोठ्या प्रमाणावर महिला कामगार आहेत ज्यांना त्यांच्या कौटुंबिक जबाबदाऱ्या देखील पार पाडावयाच्या असतात. कामगार या स्थितीबाबत असमाधानी आहेत आणि जेव्हा त्यांना इतर चांगली नोकरी उपलब्ध होते तेव्हा ते नोकरी सोडत आहेत. मनुष्यबळ व्यवस्थापक या नात्याने या समस्येचा अभ्यास करून कामगार ये-जा कमी करण्यासाठी उपाययोजना सुचवा.

प्रश्न:

अ. या उताऱ्यातील मुख्य समस्या कोणती? त्या समस्येची कारणे कोणती?

१०

ब. कामगार ये-जा करण्यासाठी काही उपाययोजना सुचवा?

१०
